

۱۳۴۰

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب دمریر مسئول : ع . اشرف ادیب

تقویه؛ دوران دم، تنفس، حرکت و هضم کبی افعال حیاتیہ نیک صورت منتظمہ دہ دوام لری تأمین ایدیلیرسہ بدن خستہ لقلرہ قارشی عقیم و غیر مساعد بر حالہ کتیرمش اولور .

بشرتی تخریب ایدن خستہ لقلردن برچو غنک سبی بوکون تمامیلہ آکلاشیلہ بیلیمشددر . فنا و ملوث صولر ایچیلیرسہ حمای تیفوئیدیہ یا قالانمق احتمالی اغلب اولدینی قطعاً معلوم بر کیفیتدر .

طورغون صولر ویا باطافلقلر جوارندہ یاشایان انسانلرک اکثریا حمای منقطعہ اوضرادقلرینہ ہرکس دقت ایدہ بیلیر .

ترلی ترلی صوغوق صوایچیلہ جک اولورسہ اکثریا مہلک برقونترہ ستیونہ اوغرائیلدینی عوام ناس بیلہ آکلامشددر . تفصیلات معروضہ کوستریورکہ برطاقم تداییر احتیاطیہ فرط رعایت سایہ سندہ خستہ لقلرک استیلاسنہ قارشی وجودمزی ممکن مرتبہ محافظہ و تقویہ ایتک تحت امکاندہ در . وقت وزمانیلہ آشیلامق صورتیلہ چیچک خستہ لغلک اوکی آلدینی بیلورز .

نظافہ رعایت کوسترمک ، الیسہ لری ، مأکولات و مشروبائی تمیز طوتمق ، خانہ لری هوادار و کونشہ معروض بر حالہ انشا ایتک ، شہرلرک سوقاقلرینی کنیشلتمک ، چارشو و بازارلری دائماً تطہیر ایتک سایہ سندہ وبا و قولرا کبی ساری خستہ لقلرک ، مدہش آفتلرک دائرہ تخریبائی پک زیادہ کوچولدیکی ایستاتیسٹیکلرہ مراجعت ایتک بیلہ لزوم کوسترمیہ جک قدر آشکار بر کیفیتدر . بدنی خستہ لملرہ قارشی مجهز و مقاومتی بر حالہ کتیرہ جک تداییرک تطبیقیلہ وظیفہ بیتمش اولمز . ہرشدن اول روح و بدنی تکامل ایتدیرمک ، حیاتدن ممکن اولدینی قدر چوق استفادہ ایتدیرہ جک سعادت بخش اساسلری احضار ایتکہ چالیشمق ایجاب ایدر .

حفظ الصبحہ روح و بدنی تکامل ایتدیرہ جک ، امراض مدہشہ قارشی لازم کلن تداییری اوکرہ تہ جک بر فندر . بوفک احکام و صایاسی او قدر قاریشیق دکلدر . فقط بوسادہ احکامک تطبیقندہ کوستریلہ جک تراخی و تکامل و خیم نتیجہ لری ویرر . چونکہ آق جکرلر ، قلب ، اوعیہ دمویہ ، جلد ، عظام ، عضلات ، اعصاب ، حواس و دماغ کبی اعضای بدنک تکاملی ، محافظہ صنی احکام مذکورہ نیک صورت منتظمہ و دائمہ تطبیقنہ وابستہ در .

م . شمس الدین

تفصیل

افغانستانہ

آلتنجی فصل

برہمنانہ ورورم انساندہ کی وقایع سنہ ۱۲۹۸

خجنددہ اوچ کون داہا او طور دقدن صوکر (اورہ تپہ) یہ متوجہا یولہ چیقدق . حین حرکتمزدہ بر آدامہ درت بیسک روپیہ

آوچ طولوسی دوقتور واجزا بارہسی تأدیسنہ مجبور قالمقدن ایسہ ، بخشایش ربانی اولان صحتک محافظہ سنہ اعتنا کوسترمک ، بواوغورده آز چوق مصرفدن چکینمہ مک دہا معقول بر حرکت اولزمی ؟

برتارلایہ آتیلان تخمردن بعضلرینک پک کوزل نشو و نما بولدقلری حالہ دیگر بعضلرینک فیلز ویرمہ دن چوروویوب محو اولدقلری ہرکسک بیلدیکی برشیدر . کیفیت زرعدہ ہیچ بر فرق اولدینی حالہ تخمردن بعضلرینک انتاش ایدہ مہمسی یا اولردہ جرثومہ حیاتک تمامیلہ محو اولمش اولمسندن ویا خون اراضینک اوقسملری ، تخمک انتاشنہ مساعد بولنہ مسندن نشأت ایدر .

بدن دہ خستہ لقلرہ تخمردن قارشی عینلہ بولیلہ برتارلایہ مشاہددر . عینی شرائط داخلندہ و عینی محیط ایچندہ بولنان ایکی شخصدن بری بر خستہ لغلہ دوچار اولدینی حالہ دیگرینک صحتہ اصلا خلل طاری اولدینی اکثریا مشاہدہ اولنان احوالنددر . مثلاً یا غمورہ طوتیلہ رق ایچہ ایصلانان ایکی شخصدن بریسی یا برونشیت ، یا التهاب رتہ ، یا خود روماتیزما کبی بر خستہ لغلہ یقالاندینی حالہ آرقداشنہ اصلا برشی اولمز . برنجی شخص خستہ لغلک مرحلتسز اضطرابائی آلتندہ قیو انیر طور برکن ایکنجیسی صاپا صاغام کزر طولاشیر . عینی برشہ رده یاشایان انسانلردن بعضلری هوایی ، صویی ، سوقاقلری ، مسکنلری ... استیلا ایتمش اولان عضویات خردہ بینہ نیک ، مقروب دینیلن دشمنلرک تأثیراتیلہ آغیر و تہلکلی خستہ لقلرہ اوغرادقلری حالہ دیگر بویوک بر قسمک بوغیر مرئی دشمن آلایلرینک استیلا سندن مصون قالدقلرینی بیلورز .

حتی عینی بر خستہ لقلرہ اشخاصہ نظر آ و خامتجہ مختلف تظاهرات کوستریور . عینی مرضہ دوچار اولان ایکی شخصدن بری خستہ لانی اہمیتسز جہ کچیرہ بیلدیکی حالہ دیگرکی تہلکلی صفحہ لرہ معروض قالبور . عجبا نیچون ؟ بعض کیمسہ لرک بدنی تہلکلی خستہ لقلرہ نہ دن دہا زیادہ مستعد بولنیور ؟ بواستعداد مرضی نہ دن نشأت ایدیور ؟ خستہ لقلرہ قارشی وجودی تجهیز و تقویہ ایتک ممکنیدر ؟ بوتون بوسؤلرہ حفظ الصبحہ پک سادہ بر جواب ویزیور : ہر شخص کندی اعتیاداتی ، کندی طرز حیاتیلہ بدنی برطاقم خستہ لقلرک ظہور و انکشافنہ مستعد بر حالہ کتیرر . ینہ بوسیددن عینی بر خستہ لغلہ بر شخص دہا قولای یا قالانہ بیلیر . مرض بوشخصک بدنندہ دہا چابوق دورہ و خامتہ کیرر . چونکہ بوشخصک طرز حیاتی وجودینی ضعیف دوشورمش ، خستہ لغلک استیلاسنہ مقاومت ایدہ میہ جک بر حالہ کتیرمشدر .

اوزون مدت ملوث و محصور برہوا تنفس ایتک ، بدنی تمرینلردن ، ادمانلردن محروم براقق ، وجودک محتاج اولدینی غدایی ویرہ مہمک ، فنا بر صورتہ تغدی ایتک ، عیش و عشرتہ ، فرط سفاہتہ مبتلا اولمق کبی احوال بدنی خستہ لقلرہ مستعد بر حالہ کتیرہ جک باشلیجہ سبیلدر . حالہو کہ حفظ الصبحہ قواعدینہ رعایت ایدیلہ رک اچہزہ بدنیہ

ويروب (مير جهاندار شاه) ك (خوقند) ده بولونان اوغولارينه كونده ردم و :

— بن ، اورده تپه كيديورم . سز ، خبر اخيره قدر خوقنده اوطورك . ديه خبر يوللادم .

ارباب مطالعه تخطر ايده كه : مير جهاندار شاه ، قاين پدرم اولوب شير علي خان طرفدن اخراج ايديلش و شيمدي كنديلرينه پاره يوللاديم اوغوللري طرفدن قتل اولونمشدي . روسلر ، بو پدر قاتلاريني طوتوب حبس ايتمشلر و بنم توسطم اوزه رينه اوج ييل صوكرا محبسدن صاليور مشلردى . حر كتمزك اقشامى (تياب) ه واصل اولدق . يوللر چامور ، هوا بوزوق ايدى . تياب ده كيمسه يي طانيديم ايچين بردكانچي به مراجعتله :

— اسلام رؤسا سندن برى يم ، بنى قبول ايدك . ديدم . كال شفقتله قبول واكيشر ايكيشر بزي اولرينه ه سافر ايتديلر . كيجه طوپلانوب ايجه دردلشك . صباحلاين — يول آزيني اولق ارزه — امك ونواله كتوروب ويرديلر .

ايكى كون صوكرا (اورده تپه) ه واصل و بر مسافر خانه داخل اولدق . اوراده كي هندولر ، بنى كندى كاروانسرايلرينه دعوت ايتديلر ، سائر تاجرلرده بو تكليفده بولونديلر . هسچ برينى قيرمامق ايچين آرقه داشلرمدن بعضلاريني بولرك كاروانسرايلرينه كونده ردم . كنديمده طانيديم بر تاجرك — دعوت و اصرارى اوزه رينه — اوينه كيمه يه مجبور اولدم . بوراده عمجه زاده لرمه بر مکتوب يازوب « بلخه كيدك ، تاشكندده كي تعليماتم موجبنجه حر كت ايدك » ديدم .

اون ايكى كون اورده تپه ده اقامت و بعض خلعت ايله لوازم سائر اشترا ايده رك (اوجى) كچيدينه متوجهاً يوله چيقدم .

يولمز بر طاغدن كچيوردى كه سمرقنددن كلنلر مطلقا بورادن كچمه يه مجبور بولونويوردى . حالبوكه كچيد اوئانده قاردن قابالى ايدى ، تفريق ايتديكى طاغ ايسه اوزاقدن بويوك بر يومورطه كي بم بياض طورويوردى . بن بو كچيددن كچوب بدخشانه كيده جكدم .

كچيد باش نه كلنجه نه قدر ديك و صعب المرور اولديغنى كورمكله برابر متوكلاً على الله طيرمانمايه ابتدار ايتدك . طاغك تپه سنه ياقلاشد . يغمز صيراده سرت بر روزكار اسميه ، صوغوق فوق العاده صورته آرمائه ، قارايسه ديزلر مزه قدر چيقمايه باشلادى . آتلمزى او كمزه فاتوب قويور قلدن طوته رق ايلرليوردق . بر فرسخ قدر مسافه قطع ايتمشك كه آرقه داشلرم ، صوغوغك شدتندن مضطر قالديلر . كنديلرينى تسليه ايتدم . فقط برقاج دانه سى قار اوسته دوشونجه مؤذنه اذان او قوماسنى سويلدم .

يدى دفعه اذان او قوماشدى كه روزكار طوردى ، صوغوق شدتني ده كسيلى . اعتقاد من صاف اولدينى ايچين جناب حق شو صورته بزه نجات ويردى .

آتمك قويور غندن طوتديغم حالده ايلرليور و اوموزلرم يرندن

چيقيور صانيوردم . يوز نفر آرقه داشمزدن آنجاق اون كيشى ايله بن ذروه جبله واصل اولاييلدك .

او قدر قوتدن دوشمشدم كه آياقلم يورويه ميوردى . قار اوزه رينه اوطوروب سورونه سورونه آشاغى يه ائمه يه باشلادم . آرقه داشلردن بشى او كمده كيديوردى .

طاغك اوبر طرفه اينديكمده اورا اهاليسندن اوچيوز قدرينك اودونلر ايله حاضر بولندقلرينى كوردم . هال آتش ياقديروب ايصيندم . بزي اولرينه كوتوروب مسافر ايتديلر و ايجلرندن برقاجي طاغك تپه سنه چيقوب يوله دوشوب قالان آرقه داشلرمي كتيرديلر . كوش طوغار كن قلعه يه واصل اولدق . او درجه خسته ايدم كه بنى آتدن اينديروب ياتاغه ياتيرديلر . غروب شمس قدر اويومشم . اويانديغم وقت هر طرفم آغرييوردى . كوچ ايله قيلداناييليردم . قلعه اهاليسندن بهرينه ر ورئيسلرندن هر بيرينه ده بش عدد اشرفي ويروب كوكلرينى آلد .

اون كون بو قلعه ده اوطوروب استراحت ايتدك . بوتون آرقه دا . شلرمده كسب عافيت ايلدى . بعده بورادن (حصار) ه كيتمك ممكن اولوب اولمايغنى صوردم . يول اوزه رنده درت بويوك طاغ واردر . ديديلر . بناء عليه سمرقند طرفدن كيمه يه قرار ويردم . چونكه او يوله (تلكار) اسمنده يالكز برطاغ واردي . فقط صعب المرور اون نقطه دن كچمك لازم كليوردى .

هله (جنت) ده نيلن نقطه حقنده « صراط كوپروسى كيدر كه اوزه رندن قعر جهنمه دوشمك محتملدر . جهنمه آتش ، بو جنتده ايسه قار و بوز اولمقدن باشقه فرق يوقدر » ده نيليردى .

نه ايسه بر جوق زحمت و مشقت چكرك بو نقطه لردن كچدك . ايكى كيجه (پنج كند) قلعه لرنده استراحتي متعاقب (قره داش) و (مغيان) ه كيدوب ايكى كون اوطوردق .

وقيله عالم معاده (خواجه عبيده احرار) حضرتلرينى كورمش و « معزز اولادم ! تر به مده كي بويوك سنجاغى آلوب افغانستانه كيتديكك وقت برابر كتور . كا فتح و نصرت حاصل اولاجقدر . » امرينى تلقى ايتشم و بو امر اوزه رينه تر به مده كي سنجاغى يانمه آلمشدم . بوراده ايكى قويون قربان ايدرك فقرايه داغيتقدن صوكرا سنجاغى آچوب (شهر سبزه) متوجهاً يوله چيقدم . و (جوز) نامنده كي قلعه يه واصل اولدم . قلعه نك حاكى بنى استقبال و قبول ائمه دى . چونكه بخارا اميرى « عبدالرحمن خان ، روسيه حكومتى نزدن فرا ايتمشدر . اونى قبول و كيمسه نك كنديسنه اوزاق صائمانه مساعده ائمه يك » مآلنده بر امر نامه كوندرمشدى .

زواللى حاكم « بنم كاوور پادشاهمك (يعنى بخارا اميرى نك) ويرديكى امر موجبنجه سزدن تباعنه مجبورم » ديه خبر يوللادى .

— مراق ائمه يك . جنساب خداوندكار ، بزه ناصر و مددكاردر . جوابنى ويردم .

مسلمان قرده شلرم ؛

اگر بوکونی مسلمانلرک حالی ، کچیرمکده اولدقلری فلاکتلی دقیقه لرلی تدقیق ایدمک اولورسه ق کوره جکزه : بوکونی مسلمانلرک حال اسف اشمالی مسلمانلرک بدایه بولندقلری مخوف ، مدهش حاله پک زیاده بکزه یور .

چونکه : « بدا اسلام غرباً وسیعود کما بدا ... » حدیث شریفی مقتضاسنجه اسلام بدایت احوالده تقدیر غریب ، نه درجه ده ضعیف ایدیسه شمدی ده عین کسوفی اکتساب ایشدر ، اسلاملر هر یرده ذلت ومسکنت ایچنده ، هر یرده مغدور ، مظلوم ، حقوق مشروعه لرلی ایاقلر التند پامل اولیور . هر هانکی مملکتده بولنان مسلمانلرک خانه عطف نظر ایدمک اولورسه ق ، مشاهده ایدمک حلالره قارشلی هونکور هونکور اغلاماق قابل دکلد .

فقط اسلامک بولندیقی موقع نه قدر الیم اولورسه اولسون بز ینه مأیوس اولمه جغز ؛ زیرا یأس انسانلری عطالتدن بشقه برشینه سوق ایتمز . الله بیوریورکه : « لا تقنطوا من رحمة الله ... » ومن یقنط من رحمة ربه الا الضالون - لانیأسوا من روح الله - والذین جاهدوا فینا لنهینهم سبنا ... بوقدر وعد الهی به قارشلی استقبالدن امیدیمزی کسوبده اللریمزی کوکسجهزه قویهرق نه یاللم قدر بویه ایمش دیه مسکین مسکین طورمق ، اللهک رحمتدن امید کسمکدن بشقه نه در ؛ بعض یمسملر کوریورکه : « بدا الاسلام ... » حدیث شریفیه استدلال ایدمک اسلام غریب کلش ، غریب کیده جکدر ؛ بناء علیه اسلامک ترقیسی ایچون چالیشمق بیوده در ... دیورلر . عجیبو دوغریمی ؟ خایر ، بویه سویلک عظیم جانیتر ، الله ورسولنه افترادن بشقه برشی دکلد .

زیرا پک چقوق آیات کریمه واحادیث نبویه کبی ، بوحدیثک مابعدی اولان « فطوبی للغریاء الذین اصلحوا ما یفسد الناس » روایتی ده کوستیریورکه اسلام برزمان ضعیف دوشدکدن صوکره ینه اولکی عزت ومجیدی بوله جق ، ینه برکون کلوبده بتون جهانه قارشلی میدان اوقویه جق در . آنکچوندرکه بو ضعیف زماننده اسکی سطوت وشوکتی اعادهیه چالیشانلری جناب پیغمبر افندمن تبریک ومژده ایله تبشیر ایدیور .

شیمدی دوشونهلم ، اسلاملری بدایه بولندقلری ضعفیتدن قورتاران نه ایدی ؟ [کرچه اونلرک حالی ایله بزمنکی بر دکلد . زیرا اونلرده ضعفیت یالکیز عدداً پک محدود اولملرندن ایلری کلشدر . بز ایسه عدداً اوچوزاللی ملیوندن فضل یز . فقط نه چاره که حقیقتده ینه اونلر قدر قوتمز یوقدر . چونکه سیلارک کتوروبده اورایه بورایه طاغندیجی جورچوب کبی طاغلمشز .] بلا توقف دیه جکزه قواعد قرآنییه حقیقه تبعیت !

اونلر ؛ « واعتصموا بحبل الله جميعاً ... » ، « انما المؤمنون اخوة ... » ، « ولا تنازعوا فتفشلوا وتذهب ربکم » ، « المؤمنون اخوة ... »

قلعه اها یسی ، یا تمزه صوقولما دقلری کبی بزیده یانلرینه اوغرا . تیمورلردی . مسجدی ، منزل اتخا ایدرک آرقداشلر مه :
— نهر کنارنده کی قاری سوپوروب آتلی اورایه باغلا یک .
دیدم وبعده مسجدک طامنه چیقوب :

— ای اهای ! اگر حسن رضا کنزه بزه ارزاق صانارسه کنز نمون اولورم . عکس تقدیرده جبراً آلمایه مجبور اولاجم . بونک ایچین مقاتله یده حاضریم . مادام که هرا یکی طرفده مسلمانز ، یکدیگریمزله دوست اوله رق آلیش ویریش ایدمسه کدها ای اولور . دیه سسله ندکن صوکر ارفقایه قلعه یه هجوم امرینی ویردم .
اهالی ، بونی کورونجه اللرنده قرآن کریم اولدینی حالده چیقوب رجا ونیازه باشلادیلر و :

— بز ، جکیز امیر دوست محمدخان مرحومک خیر خواهاندر . اونک حفیدینه خدمت ایتمک ایسترایسه کده امیرمک امری اوزرینه کناره کیز اولمشدق . دیه رک بزه لزومی اولان شیلری کتیروب صاندیلر .
مترجمی

طاهر المولوی

خُطْبَةُ وَاعِظٍ

موعظه

قلبه ده مرادیه جامع شریفنده

برجم غفیر حضورنده

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم . بسم الله الرحمن الرحیم .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ...

صدق الله العظيم .

مسلمان قرده شلر !

جناب حق بو آیت کریمه سنده بزلره خطاباً بیوریورکه : « ای یم مؤمن قوللرم ! سزلر ، اللهک ، پیغمبرینک سزه حیات ویره جک ، سزی دنیا و آخرتده سعاده ایردیره جک اولان دعوتلرینه اجابت ایدیکز ! یشامق ، موجودیت ملیه کنزی الی الابد محافظه ایتمک ، بتون ملتلفوقنده برحیات کچیرمک ایسترسه کنز - یشامق ایستیانلر ایچون - الله وپیغمبرینک کوسترشمش اولدینی قانوندن ، چیزمش اولدینی طریق مستقیمدن آیرما یک ! اگر او قانوندن انحراف ایدرسه کنز مطلقاً موته محکومسکز ! »

بزه حیات ویره جک ، بزیه سعادت ابدیه یه ایردیره جک اولان شیلر نه دن عبارت اولدینی سولیزدن مقدم بر کره حاملزی تدقیق ونتیجه ده ظهور ایدمک اولان مرضه کوره علاج ترتیب ایتمک لازمد .